

Джеммі” (Китай). “Апікомплекс” (Сербія) – препарат з прополісом, маточним молочком, пилком і медом. Застосовують як загальнозміцнюючий, тонізуючий засіб, а також при захворюваннях шлунково-кишкового тракту.

“Поленовітал” (Румунія) – таблетки, що містять пилку і маточне молочко. Приймають по 3-6 таблеток на добу. Впливає на метаболічні процеси, стимулює процеси відновлення і зміцнення організму. Рекомендується при нервовій втомі, хворобах шлунка, печінки, анеміях.

“Енергін – Л” (Румунія) – паста з вмістом речовин з пилку, меду і маточного молочка. Рекомендується дтям при порушеннях харчування, нервових захворюваннях, по 2 ч.ложки в день.

“Вітак” (Румунія) – натуральний комплексний біостимулятор з пилку, меду, маточного молочка. Дітям – по 3 ч. ложки на день для стимуляції апетиту, дорослим – 2-3 ст.ложки 3 рази на день при хворобах печінки, порушеннях травлення.

“Вітадіон” (Румунія) – таблетки з маточним молочком при зниженні маси тіла, в якості тонізуючого засобу.

“Мелькальцин” (Румунія) – гранульований препарат з маточним молочком, кальцієм, медом. Приймають при втомі, переломах кісток.

“Колгель” (Румунія) – 2% водний розчин маточного молочка. Застосовують при очних хворобах.

Композиція “Апітонус” містить мед, маточне молочко.

Композиція “Апіток” містить мед, маточне молочко, прополіс.

Композиція “Апіфітотонус” містить мед, маточне молочко і прополіс.

Фармацевтичні властивості та результати лікувального застосування маточного молочка довели, що воно не є чудотворним лікарським засобом, проте стало ясно, що маточне молочко може з успіхом застосовуватися в комплексній терапії хронічних хвороб.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артёмова А. - Мёд исцеляющий и омолаживающий. – СПб: Издательство «Диля», 2002. – С. 58-61.
2. Гордомысова Г.В. Эволюционно-физические механизмы влияния продуктов пчеловодства на состояние здоровья человека / Конспект лекций. – Ростов н/Д 2005. – С. 44-50.
3. Злотин А.З. Все о пчелах / Отв.ред. В.П.Васильев. – Киев: Наук. думка, 1990. – С. 82-86.
4. Лечение пчелиными продуктами. Справочное пособие. – М: Издательство «Одигитрия», 2005. – С. 78-83.
5. Оздоровительная апифитопродукция. Справочник для врачей всех специальностей / Сост.: канд.хим.наук Куликова Л.Н., Денисова М.А. – Москва, 2005. – С. 38-40.
6. Продукты бджільництва і їх застосування / Уклад.: С.І.Стегній, З.А.Городиська. – К.: Вища шк., 1993. – С. 110-114.
7. Улянич М.В. Лікування продуктами бджільництва: Поради та рецепти. – К.: Основа, 2003. – С. 252-260.
8. Шкендеров С., Иванов Ц. Пчелиные продукты. София: Земиздат, 1985. – С. 152-174.
9. Энциклопедия меда. – Изд. “Літопис”, 2009. – С. 56-60.

В.Г. САЙ

АНТИМІКРОБНА АКТИВНІСТЬ КОМПЛЕКСУ ІЗАТІЗОН

В роботі викладена дія комплексу ізатізон і його застосування для лікування стоматологічних захворювань, що дасть можливість збільшити лікувальний ефект.

Ключові слова: препарат ізатізон, протимікробна дія, застосування

В работе изложено действие комплекса изатизон и его применение для лечения стоматологических заболеваний, что даст возможность увеличить лечебный эффект.

Ключевые слова: препарат изатизон, противомикробное действие, применение

In this work action of complex izatizon and it's usage for curing of dental diseases is laid out. That would give an ability to increase healing effect.

Key words: preparation , izatizon antimicrobial action, usage.

У ліквідації захворювань пародонту важливе місце належить медикаментозному лікуванню. Велике значення в цьому процесі займає антибактеріальна терапія.

Давно вже відомо склад мікрофлори запаленої пульпи і пародонту. При цьому випадків чистої інфекції, тобто моно інфекції, не зустрічалось, а завжди виявлялися змішані форми, які погано піддаються лікуванню. У зв'язку з цим широкого застосування набула антибіотикотерапія запальних захворювань пульпи і пародонту.

З початку застосування антибіотиків виросла можливість збереження тканин. Це пояснюється їх значними антимікробними і протизапальними діями. Ефективність антимікробної активності антибіотиків зумовлена широтою спектра дії, концентрацією і ефективністю впливу на патологічний процес, що не завжди досягається при застосуванні в якості аплікацій, полоскань чи введенні в заапикальний простір. В результаті чого можуть виникнути резистентні штами мікроорганізмів, відсутність пластико стимулюючих властивостей, здатність пригнічувати репаративні процеси.

Враховуючи полімікробну етіологію анаеробних інфекцій, стало необхідним внесення корективів в антимікробну терапію запальних процесів в пульпі та пародонті. У зв'язку з цим виникає необхідність пошуку і застосування нових медикаментозних середників. Однак, протимікробна дія в системі макро- і мікроканалів, а також у тканинах пародонту різна. Якщо для обробки каналів застосовувалися сильнодіючі хімічні середники, що істотно впливали на мікрофлору останніх, то для тканин пародонту вони ставали далеко не індиферентні, що викликало деструкцію тканин, порушувало реактивний захист, зокрема, фагоцитоз. Про це свідчать дослідження імунологічних показників крові, ротової рідини, а також тканин, що оточують патологічне вогнище запалення. Так при місцевому дослідженні відзначалося зниження кількості Т- лімфоцитів.

Стосовно каналів, то тут до сих пір найбільш вживаними залишаються препарати загально клітинної токсичної дії, що виділяють атомарний хлор, кисень, йод, що викликають денатурацію білків цитоплазми мікроорганізмів. Дослідження 5% розчину гіпохлориду натрію показали, що препарат відзначається бактеріостатичною дією на грампозитивну та грамвід'ємну флору майже у всіх випадках. Препарат не ушкоджує стінок каналів, тканин пародонту, забезпечує видалення органічних рештків, не змінює кольору емалі.

Продовжують застосовуватись сульфаніламідні препарати, антибіотики і протеолітичні ферменти. Застосування останніх в комбінації з антибіотиками розширило арсенал лікувальних засобів. Але тривале і не завжди обґрунтоване застосування антибіотиків призводить до виникнення стійких мутантів, до дисбактеріозів, дисбалансу вітамінів, особливо групи В, що від'ємно впливають на фізіологічні процеси і загальну резистентність організму. А тому ми запропонували застосовувати в стоматологічній практиці препарат ізатизон з різноманітним механізмом впливу на патологічний процес, а також на відновлення і нормалізацію основних функцій органів і тканин. Ізатизон потрапляючи в тканини, особливо в уражені місця, легко проникає через біологічні мембрани і буде блокувати репродукцію вірусів, подавляти розмноження патогенних мікроорганізмів, простіших і грибків.

Комплексний препарат ізатизон, що включає бісчетвертичні аніонієві сполуки у комбінації / етоній+додеконій+тіоній/ володіє поверхнево активними властивостями, а також бактерицидною і бактеріостатичною дією по відношенню до стафілококів і стрептококів, інактивує стафілококовий токсин. В стоматологічній практиці застосування цих сполук дасть високий лікувально-профілактичний ефект. Нова лікарська форма ізатизон крім аніонієвих

сполук включає ще гліцерин, диметилсульфоксид /ДМСО/ і полі етиленгліколь /ПЕГ-9/. Етоній, бісчетвертична амонієва сполука, крім вказаних властивостей, проявляє ще і поверхнево активну, бактерицидну, протівірусну дію.

Додезоній володіє бактерицидною, фунгіцидною, протизапальною та протівірусною діями. Він підвищує порозність клітинних мембран та посилює всмоктуваність хіміотерапевтичних речовин.

Тіоній – бісчетвертична амонієва сполука в молекулі якої міститься атом сірки. Тіоній володіє поверхнево активними, бактерицидними, протівірусними і антиоксичними властивостями.

Диметилсульфоксид – складова частина ізатізону. Він є універсальним розчинником багатьох неорганічних та органічних речовин, надзвичайно швидко проникає через біологічні мембрани, малотоксичний для організму.

Поліетиленгліколь є також складовою частиною ізатізону і розчинником різних хіміотерапевтичних речовин. Він забезпечує пролонговану дію комплексного препарату. Сполука малотоксична, не викликає місцевого подразнення тканин.

Ізатізон, потрапляючи у верхні дихальні шляхи, легені або інші уражені місця, легко проникає через біологічні бар'єри і шкіру, блокує репродукцію вірусів, пригнічує розмноження патогенних мікроорганізмів, простіших і грибків. Препарат сприяє підвищенню резистентності тканин за рахунок стимулювання клітинного і гуморального імунітету, посилює синтез імуноглобулінів, фагоцитарну активність мононуклеарів і підвищує рівень лізоциму.

Для порівняння антимікробної дії комплексного препарату ізатізон, ми провели мікробіологічні дослідження його для визначення чутливості мікрофлори до цього препарату. Для цього ми використовували традиційні середники, які давно використовують в стоматології: хлорамін, хлоргексидин, та гіпохлорид натрію. Методом стандартних паперових дисків визначали чутливість мікроорганізмів в асоціації, а також чутливість чистих культур мікроорганізмів до чотирьох протимікробних препаратів. Посіви вирощували на білковому середовищі протягом 24 годин при температурі 31°C, мінімально пригнічуючу концентрацію визначали за відсутністю помутніння середовища. Позатим проводили пересів на тверде поживне середовище також протягом 24 годин та температури 37 °C вирощували культуру, після чого визначали бактерицидну дію препарату.

За методикою серійних розведень вивчали антимікробний ефект водних розчинів хлораміну, хлоргексидину, гіпохлориду натрію та олійного розчину ізатізону. Посівним матеріалом слугували вміст кореневих каналів та патологічних зубоясенних кишень.

Порівнюючи результати мікробіологічного дослідження антибактеріальної дії 5% розчину комплексу ізатізон і 5%-х водних розчинів хлораміну, хлоргексидину і гіпохлориду натрію ми встановили, що пролонгована форма ізатізону з універсальним розчинником діє значно ефективніше на полімікробну культуру. Порівнюючи розміри стерильних зон навколо стандартних паперових дисків, ми отримали наступні дані: через 24 години вони становили навколо хлораміну 1мм, навколо хлоргексидину – 2мм, гіпохлориду натрію – 5мм, а навколо диску з ізатізоном дорівнювали – 8 мм, що свідчило про достатньо сильну антимікробну дію препарату і високу чутливість мікробної культури.

В наступних серіях дослідів ми досліджували бактерицидну активність 3%, 1% і 0,5% розчинів. Як показали досліди, серед всіх вживаних розчинів ізатізон показав найбільший антимікробний ефект.

Висновки: порівнюючи отримані результати, можна зробити висновок, що застосування комплексу ізатізон для лікування стоматологічних хвороб дає можливість збільшити позитивну протимікробну дію та лікувальний ефект.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бессарабов Б.Ф., Лозюк Л.В., Миролубова А.Н. и др. Перспективы целенаправленного синтеза биологически активных веществ. //Тез. докл. Всесоюз. научн. конф., Львов, 21-22 мая 1987.

2. Лановицкая О.В. Системное применение антибактериальных препаратов в комплексном лечении генерализованного пародонтита // Современная стоматология. -2001.- № 4. С. 38-40.
3. Мороз К.А., Сай В.Г., Температурна оцінка лікування ізатизоном хронічного періодонтиту в стадії загострення. // Мат. УІІІ конгресу СФУЛТ – Львів-Трускавець, 2000. С.355.
4. Потопальский А.И., Лозюк Л.В. Противовирусный противоопухолевой препарат изатизон. Киев, «Наукова думка», 1995, 104с.
5. Сай В.Г., Лісняк О.І. Особливості лікування захворювань пародонту//Гігієнічні проблеми сучасного суспільства// Зб. тез до 100річчя кафедри загальної гігієни ЛДМУ ім. Данила Галицького. – Львів, 1999. С.291.

І. Р. СВИСТЕЛЬНИК

ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ У 20-30-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ

(Повідомлення друге)

У статті проаналізовано репертуар книг медико-біологічної тематики для галузі фізичної культури і спорту у 20-30-х роках ХХ століття. Представлено відомих науковців – авторів книг, брошур, науково-методичної літератури, яка була надрукована у спеціалізованому видавництві галузі фізичної культури і спорту „Фізкультура и спорт”. Проаналізовано типологічні особливості медичних видань, надрукованих для галузі, які значно посприяли розвитку інформаційного забезпечення у ВНЗ фізкультурного профілю.

Ключові слова: книги з медицини, інформаційне забезпечення, спеціалізоване видавництво.

В статье проанализирован репертуар книг по медицине периода 20-30-х годов XX века. Представлены книги, брошюры, научно-методическая литература известных ученых, издаваемая в специализированном издательстве отрасли физической культуры и спорта „Физкультура и спорт”. Проанализированы типологические особенности изданий, напечатанных для отрасли, благодаря которым осуществлялось развитие информационного обеспечения вузов физкультурного профиля.

Ключевые слова: книги по медицине, информационное обеспечение, специализированное издательство.

The repertoire of medical literature of period in 20-30 of XXth century age is analysed in the article. Books, brochures, scientifically-methodical literature of authorship of the known scientists, published in different publishing houses, are presented, which was instrumental in development of the informative providing of institutes of higher of athletic type.

Keywords: medical literature, informative providing, publishing houses.

Актуальність. Спортивна медицина як окрема галузь медичної науки почала формуватися з розвитком галузі фізичної культури і спорту для вивчення здоров'я, фізичного розвитку та функціональних можливостей організму під час впливу на нього засобів фізичної культури і спорту. Охорона здоров'я і фізична культура стали взаємодоповненими поняттями, оскільки профілактика є основою медицини. Тому для медичної галузі надзвичайно важливим залишається використання фізкультури як важливого чинника оздоровлення населення. Профілактичний напрям медицини не тільки впритул наближений, але й є елементом фізичної культури, оскільки без лікарського контролю неможливий її розвиток та обґрунтування.